

AGROEKOTURIZAM: EKONOMSKI POTENCIJAL I ULOGA POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA U RURALNOM TURIZMU AGRO-ECO TOURISM: ECONOMIC POTENTIAL AND THE ROLE OF AGRICULTURAL FARMS IN RURAL TOURISM

Ljubomir Madunić, mag oec.¹

Mate Budimir, mag. ing. agr.²

¹ Acht d.o.o.

ljubomir.madunic1@gmail.com

² Lovački savez županije splitsko-dalmatinske, Split, Republika Hrvatska

budimir.split@gmail.com

UDK / UDC 338.48:631
Pregledni članak

Sažetak:

Agroekoturizam predstavlja oblik turizma koji se temelji na posjetima ruralnim područjima kako bi se doživjela poljoprivredna iskustva, očuvala prirodna okolina i podržala lokalna zajednica. Ovaj rad istražuje ekonomsku vrijednost agroekoturizma, ulogu poljoprivrednih gospodarstava u razvoju ove grane te primjere najbolje prakse i strategije za njeno unapređenje.

Ključne riječi: Agroekoturizam, ruralna područja, poljoprivredna iskustva, prirodna okolina, lokalna zajednica

Summary:

Agroecotourism represents a form of tourism based on visits to rural areas to experience agricultural activities, preserve natural environments, and support local communities. This paper explores the economic value of agroecotourism, the role of agricultural farms in the development of this sector, as well as examples of best practices and strategies for its enhancement.

Keywords: Agroecotourism, rural areas, agricultural experiences, natural environment, local community

1. Uvod

Turistička ponuda ruralnih zajednica sektor je koji može pridonijeti poboljšanju i održavanju kvalitete života u ruralnim područjima. Kroz ruralni turizam osigurava se dodatni prihod već postojećih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, ali i potiče razvoj novih, održivih oblika gospodarstva, koja osiguravaju dodanu vrijednost proizvoda i usluga svojim pružateljima. Razvoj ruralnih područja kroz ruralni turizam na taj način postaje sinergija angažmana obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i turističkog poduzetništva, koje ujedno osigurava promociju poduzetništva, ekonomsku korist i gospodarski rast, poboljšanje kvalitete života i očuvanja okoliša.

Osjetno poboljšanje kvalitete života i gospodarski rast čine ruralnu zajednicu atraktivnijom za život, posebno mladim osobama. Kroz razvoj poduzetništva dolazi do afirmacije pozitivnog odnosa prema društvenim vrijednostima poput očuvanja lokalne kultura i prirodnih resursa. Rast interesa za ruralnim turizmom rezultat je promjena u načinu poljoprivredne proizvodnje i iseljavanju stanovništva iz ruralnih krajeva, što je važno za budući razvoj turističkog sela i afirmaciji ruralnog turističkog poduzetništva.

2. Agroekološke mjere

Agroekološke mjere obuhvaćaju prakse poput plodoreda, smanjenja upotrebe pesticida i gnojiva te promicanja biodiverziteta na poljoprivrednim gospodarstvima. Politike poticaja koje potiču primjenu agroekoloških mjera mogu uključivati subvencije za organsku proizvodnju, nagrade za očuvanje ekosustava i poticaje za korištenje ekoloških metoda kontrole štetočina. Evaluacija ovih politika može analizirati njihov utjecaj na produktivnost, ekološke parametre i ekonomske performanse poljoprivrednih gospodarstava. Kroz europski model poljoprivrede osigurava se smanjenje pritiska na zahtjeve za reduciranjem cjenovnih potpora poljoprivrednim proizvodima i teži se osigurati dovoljan broj poljoprivrednika s ciljem održavanja karakterističnog krajobraza i društvena strukture ruralnih područja. Očekuje se od poljoprivrede, kao najvažnijeg seoskog gospodarskog sektora, da u kombinaciji s djelatnostima poput turizma i usluga bude jamac održivosti seoskih gospodarstava, ne samo u ekonomskom smislu, nego i u odnosu na kvalitetu života [1].

Upravljanje obnovljivim prirodnim resursima, očuvanje krajolika i biološke raznolikosti, ako i doprinos socio-ekonomskoj održivosti ruralnih područja, kao jedan od preduvjeta zahtjeva odgovarajuće agroekološke mjere, da bi, uz osiguranje dohodovne poljoprivredne proizvodnje, eliminirali vanjske utjecaje na okoliš, osigurali sigurnost hrane, smanjenje siromaštva, socijalnu skrb i kulturnu baštinu. Sve aktualnije pitanje zaštite okoliša i bioraznolikosti uvjetuje izravnu pomoć i financiranje održivog ruralnog razvoja. Kroz agroturističke aktivnosti potrebno je izgraditi sustav multifunkcionalnih farmi, koje će imati stratešku zadaću cjelokupne zajednice, uključujući održavanje javnih zelenih površina, očuvanje ruralnog lokalnog krajolika i okoliša,

korištenje alternativnih energija i ukupni doprinos ruralnom razvoju, povećavajući njegov turistički potencijal. Osiguranje proizvodnje hrane, kao servisa za zajednicu kroz zaštitu okoliša i prirodnih resursa, traži integraciju ljudi s prirodom i lokalnim teritorijem, te primjenu odgovarajućih agroekoloških mjera i diversifikaciju izvora prihoda ruralnog stanovništva, kroz posebne mjere potpore poljoprivrednicima.

3. Organska proizvodnja

Rast vanjskih inputa u poljoprivrednoj proizvodnji, dovodi do toga da je prijelaz na organsku proizvodnju logičan slijed poljoprivredne proizvodnje, koja pristupa uvođenju sustava s niskim inputima. Razumijevanje upravljanja organskom proizvodnjom, preduvjet je koji će pomoći poljoprivrednim gospodarstvima u donošenju poslovnih odluka o prijelazu s konvencionalnog na organski način poljoprivredne proizvodnje na farmama [2]. Prve naznake biodinamičkog uzgoja, kao začetka organske poljoprivrede, dao je 1924. godine Rudolf Steiner, pod robnom markom Demeter. Šest godina kasnije, Hans Müller teži organsko-biološkom gospodarstvu. Temeljno obilježje njihovog odnosa prema poljoprivrednoj proizvodnji proizlazi iz zatvorenog materijalnog ciklusa, gdje se vodi posebna pozornost na plodnost tla [3]. Prijelaz na organski uzgoj predstavlja skup i rizičan istup poljoprivrednicima, kod kojeg potpore javnog financiranja nisu dovoljno visoke da odgovarajuće ublaže financijske rizike takvog oblika poljoprivredne proizvodnje. Različite tržišne promjene, poput Brexita i pandemije COVID, stvorile su dodatnu neizvjesnost proizvođačima hrane. Rast potražnje za organskim proizvodima uslijed pandemije dovodi do potrebe izučavanja organske proizvodnje, te odgovarajućeg opremanja poljoprivrednika u sustavu organske poljoprivredne proizvodnje. Organska proizvodnja predstavlja praksu uzgoja hrane bez upotrebe sintetičkih pesticida i gnojiva te s naglaskom na očuvanju zdravlja tla i biodiverziteta. Politike poticaja za organsku proizvodnju uključuju subvencije za certifikaciju, olakšice za organske proizvođače pri pristupu tržištu te poticaje za konverziju konvencionalnih farmi u organske. Evaluacija ovih politika može istražiti utjecaj na rast tržišta organske hrane, dohodak poljoprivrednika i ekološku održivost poljoprivrednih sistema. Ujedno, razvoj organske poljoprivrede pokazatelj je strategije održivosti Vlade, posebno iz perspektive očuvanja prirode, jer organski uzgoj ima mnogo pozitivnih nuspojava za prirodu, ljude i životinje u usporedbi s konvencionalnim uzgojem.

4. Zaštita bioraznolikosti

Zaštita bioraznolikosti ključna je za održavanje ekosustava i dugoročnu održivost poljoprivrede. Svjedoci smo stalnog izumiranja brojnih biljnih ili životinjskih vrsta, koji bi trend, prema Konvenciji o biološkoj raznolikosti, trebalo zaustaviti do 2030. godine [4]. Problem je utoliko veći, što bi gubitak različitih vrsta mogao predstavljati stvarnu prijetnju ljudima, sigurnosti hrane i zdravlju planeta. Značaj je bioraznolikosti što osigurava svježiu vodu, čist zrak i zdrav prehrambeni lanac, koji bi se izumiranjem pojedinih vrsta mogao narušiti ili čak nestati uslijed lančanih reakcija koje mogu pogoditi cjelokupni ekosustav. Ugroženošću pojedinih vrsta ugrožena je i globalna sigurnost hrane. Više od dvije trećine usjeva i nasada, poput voća, povrća, kave i kakaovca, oslanja se na prirodne oprašivače poput insekata, kojima prijeti izumiranje. Potreba za bioraznolikošću nedvosmislena je i u drugim područjima, gdje, na primjer, bez algi ili drveća ne bi bilo kisika.

Strategijom bioraznolikosti Europska unija planira smanjiti do 2030 godine korištenje pesticida na polovinu sadašnjeg, te uvesti četvrtinu organskog uzgoja i trećinu područja kao zaštićena područja, za koje se potrebe ulažu značajna financijska sredstva. Značajan je problem što paralelno s ulaganjem u osiguranje bioraznolikosti, višestruki iznosi odlaze u područja koja oštećuju bioraznolikost planeta [5]. Unatoč sporom napretku u očuvanju bioraznolikosti, potrebno je kontinuirano raditi na novim mjerama i sporazumima za zaštitu vrsta, te njihovom adekvatnom provođenju. Za navedenu problematiku nema jedinstvenog rješenja, te se nizom mjera i aktivnosti treba tražiti put bioraznolikosti, sa svrhom zaštite održivosti i dugoročnosti. Politike poticaja koje promiču zaštitu bioraznolikosti mogu uključivati subvencije za očuvanje divljih staništa, poticaje za implementaciju agrošumskih sustava te nagrade za očuvanje autohtonih sorti. Evaluacija ovih politika može analizirati njihov utjecaj na diverzitet biljnih i životinjskih vrsta, stabilnost ekosustava i ekonomske performanse poljoprivrednih gospodarstava. Kao ključni element u razvoju poljoprivredne proizvodnje i društva u cjelosti, za život u skladu s prirodom, je evolucija globalnog financijskog i ekonomskog sustava prema globalno održivom gospodarstvu, udaljavajući se od trenutne ograničene paradigme isključivog ekonomskog rasta. Iznalaženje rješenja koja rješavaju sve različitosti u odnosu na vrijednosti koje pridajemo prirodi je izazovno, i potencijalne nagrade su velike. Pri tome se ne smije propustiti jedinstvena prilika pokretanja transformativnih promjena potrebne u svrhu postizanja vizije življenja u skladu s prirodom i osiguranja biološke raznolikosti ka putu njezina oporavka, smanjenja rizika od budućih pandemija i stvaranja višestrukih dodatnih koristi za ljude.

5. Zaključak

Poticaji za održivu poljoprivredu imaju ključnu ulogu u promicanju održivih praksi i unapređenju ekološke i ekonomske održivosti poljoprivrede. Evaluacija politika poticaja važna je za identifikaciju najefikasnijih mjera i informiranje budućih političkih odluka. Daljnja istraživanja potrebna su kako bi se razumjeli kompleksni mehanizmi interakcije između politika poticaja, poljoprivrednih praksi i ekoloških i ekonomskih rezultata. Održiva poljoprivreda zahtijeva holistički pristup koji uključuje suradnju svih dionika kako bi se osigurala ravnoteža između produktivnosti, zaštite okoliša i društvene pravednosti.

Izvori

- [1] Ingrassia, M. i sur. (2023.). Circular economy and agritourism: a sustainable behavioral model for tourists and farmers in the post-COVID era. Dostupno na: <https://www.frontiersin.org/journals/sustainable-food-systems/articles/10.3389/fsufs.2023.1174623/full> (10.04.2024.).
- [2] Lampkin, N., Measures, M., Padel, S. (2006.). Organic Farm Management Handbook. Aberystwyth University. Dostupno na: <http://hdl.handle.net/2160/2655> (12.04.2024.).
- [3] Vorteile des Ökolandbaus Basisinfos zur ökologischen Bewirtschaftungsform. Dostupno na: <https://www.nabu.de/natur-und-landschaft/landnutzung/landwirtschaft/anbaumethoden/oekolandbau/oekolandbau.html> (12.04.2024.).

[4] Felicitas Elster, P. (2024.). Der Wert der Biodiversität: Warum der Schutz von Artenvielfalt für unser Überleben entscheidend ist. Dostupno na: <https://dgvn.de/meldung/der-wert-der-biodiversitaet-warum-der-schutz-von-artenvielfalt-fuer-unser-ueberleben-entscheidend-ist> (16.04.2024.).

[5] Secretariat of the Convention on Biological Diversity (2020) Global Biodiversity Outlook 5. Montreal. Dostupno na: <https://www.cbd.int/gbo/gbo5/publication/gbo-5-en.pdf> (18.04.2024.).

